

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **Ing. B. Š.**, zastoupen Mgr. Vratislavem Urbáškem, advokátem se sídlem Národní 973/41, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2015, č. j. 444/500/15 13469/ENV/15, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2017, č. j. 5 A 105/2015 - 117,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se **z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

[1] Česká inspekce životního prostředí, ředitelství, odbor ochrany přírody, oddělení mezinárodní ochrany biodiverzity a CITES (dále jen „ČIŽP“), výroky I. až XX. rozhodnutí ze dne 9. 12. 2014, č. j. ČIŽP/10/CIT/SR01/0903340.072/14/RZN, v souladu s § 34a odst. 1 zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“), zabavila žalobci celkem 20 papoušků druhů amazoňan žlutokrký (exemplář č. 1 a 2), amazoňan rudoocasý [exemplář č. 3 (neživý), 4 a 5], kakadu palmový [exemplář č. 6 (neživý) a 7 až 16] a ara hyacintový (exemplář č. 17 až 20). Důvodem bylo neprokázání jejich zákonného původu v souladu s § 24 zákona o obchodování s ohroženými druhy. Výrokem XXI. téhož rozhodnutí ČIŽP uložila žalobci povinnost nahradit náklady řízení

ve výši 1.000,- Kč podle § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb. Rozhodnutím specifikovaným v záhlaví zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil prvostupňové rozhodnutí ČIŽP.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“), v níž se domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného i prvostupňového rozhodnutí ČIŽP. Městský soud žalobu shora označeným rozsudkem zamítl.

[3] Při posuzování věci vycházel městský soud z následujících skutečností. Oznámením ze dne 19. 12. 2011 zahájila ČIŽP se žalobcem podle § 34a odst. 1 zákona o obchodování s ohroženými druhy správní řízení o zabavení dvaceti shora uvedených exemplářů, a to z důvodu podezření z neprokázání jejich původu podle § 24 téhož zákona. Vycházela přitom ze skutečností poskytnutých Celním ředitelstvím v Praze (dále též „*celní orgán*“ či „*celní úřad*“), od nějž dne 1. 8. 2011 převzala protokoly o provedení domovní prohlídky a o předání zajištěných stop a dne 21. 10. 2011 i fotodokumentaci z domovní prohlídky. Z těchto materiálů vyplývá, že v bydlíšti žalobce proběhla domovní prohlídka podle § 83 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), které se účastnil Mgr. Z. N. (pracovník ČIŽP) jako konzultant (§ 157 odst. 3 trestního řádu), a celnímu orgánu při ní bylo vydáno dvacet předmětných exemplářů jakožto věci důležitých pro trestní řízení. Zajištěné exempláře byly ještě tentýž den předány ČIŽP k řízení podle zákona o obchodování s ohroženými druhy, jelikož nebyly třeba k dalšímu šetření v rámci trestního řízení. Správní spis obsahuje též protokol o kontrole provedené u žalobce dne 16. 3. 2011, při níž ČIŽP zkontrolovala deset shodných exemplářů, které následně rozhodnutím ze dne 9. 12. 2014 zabavila, a také korespondenci s výkonnými orgány CITES Rakouska, Nizozemí, Německa a Francie týkající se pravosti dokumentů vydaných těmito orgány.

[4] Ve vyjádření k věci ze dne 19. 1. 2012 žalobce mj. vznesl námitku podjatosti Mgr. Z. N. odůvodněnou tím, že Mgr. N. vykonává pravomoc správního orgánu, ale zároveň se v minulosti účastnil kontrol u žalobce a také vystupoval při domovní prohlídce jako odborný konzultant. Svoji pravomoc odborného konzultanta navíc překračoval, když domovní prohlídku vedl a spolurozhodoval o tom, které exempláře mají být zajištěny. O námitce podjatosti rozhodla příslušná představená Mgr. P. Ř. usnesením ze dne 30. 11. 2012 tak, že Mgr. N. není vyloučen z projednávání a rozhodování ve věci, neboť nebyly zjištěny žádné skutečnosti podle § 14 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „*správní řád*“), které by jeho vyloučení odůvodnily.

[5] Rozhodnutím ze dne 14. 12. 2012 ČIŽP zabavila žalobci všech dvacet předmětných exemplářů. Uvedené rozhodnutí však bylo k odvolání žalobce zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 4. 2014 a věc byla vrácena ČIŽP k novému projednání a rozhodnutí pro nedostatečná skutková zjištění o snímatelnosti kroužků některých exemplářů a pro vadu výroku. V následném správním řízení ČIŽP opatřila a zařadila do spisu další podklady (zejména videodokumentaci z domovní prohlídky, oznámení o úhynu exempláře č. 3 a úřední záznam Krajského úřadu Plzeňského kraje o poskytnutí kopií dokumentů žalobci). Žalobce mj. dne 15. 8. 2014 zaslal ČIŽP prostou kopii znaleckého posudku MVDr. L. B. ve věci „*Posouzení snímání kroužků u papoušků a vyjádření se k časovému vývoji a změnám tvaru, průměru a tvrdosti noby papouška kakadu palmový (Probosciger aterrimus), který se dožívá 60 – 80 let.*“, vyhotoveného dne 6. 8. 2014. Znalec v posudku zejména uvedl,

pokračování

že z dnešního pohledu lze považovat zkoušku snímání kroužku u nedospělých jedinců s kroužky velikosti dle doporučení Agentury na ochranu přírody a krajiny ČR (dále též „AOPK“), kde není očividný nesoulad, a případné násilné snímání kroužku, za týrání zvířat. Rovněž konstatoval, že vývoj končetiny u velkých papoušků je završen přibližně 6 měsíců po vylétnutí z hnízda, u kakadu palmových tedy ve stáří 8 až 9 měsíců.

[6] Dne 9. 12. 2014 vydala ČIŽP nové rozhodnutí ve věci, jímž bylo žalobci opětovně zabaveno všech dvacet předmětných exemplářů. Všechny exempláře přitom byly zařazeny v příloze A nařízení Rady (ES) č. 337/97, z čehož plyne, že se ve všech případech jedná o druhy přímo ohrožené vyhynutím nebo vyhubením podle § 2 písm. c) zákona o obchodování s ohroženými druhy. Rozhodnutí o zabavení jednotlivých exemplářů bylo konkrétně a podrobně odůvodněno, přičemž u všech exemplářů se jednalo o neprokázání jejich původu z různých příčin. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které bylo zamítnuto žalobou napadeným rozhodnutím, v němž žalovaný setrval na závěrech ČIŽP.

[7] Po posouzení věci městský soud ve shodě se správními orgány konstatoval, že původ exempláře nelze prokázat pouze registračním listem (k tomu odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 79/2013 – 43, a Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2013, č. j. 11 A 159/2011 – 53). Povinnost registrace exempláře podle § 23 zákona o obchodování s ohroženými druhy a povinnost prokázat jeho původ podle § 24 téhož zákona jsou totiž „*zcela odlišnými a na sobě nezávislými povinnostmi, přičemž porušení každé z nich je důvodem pro zabavení exempláře dle § 34a zákona o obchodování s ohroženými druhy.*“ Ztotožnil se také se závěrem správních orgánů o neplatnosti potvrzení ES (EuroCITES), které žalobce předložil k prokázání původu některých exemplářů, a to z důvodu změn v popisu exemplářů provedených Krajským úřadem Plzeňského kraje (dále jen „*krajský úřad*“). V případě potvrzení ES k exemplářům č. 7, 8, 13, 14, 16 a 18 nebyl krajský úřad výkonným orgánem CITES, který potvrzení vydal. V případě potvrzení ES k exempláři č. 3, které krajský úřad vydal, byly změny provedeny tak, že do něj bylo ručně vepsáno „*nové označení*“ a přilepena samolepka s novým mikročipovým číslem, aniž by tyto změny byly autorizovány otiskem razítka a podpisem oprávněné úřední osoby. Soud přitom nepovažoval za důvodnou námitku, že žalobci je kladeno za vinu pochybení krajského úřadu, jelikož „*[p]ředmětem tohoto řízení je pouze posouzení prokázání původu exemplářů, nikoli posouzení odpovědnosti příslušného správního orgánu za nesprávný úřední postup při vyznačování změn na dokladech.*“

[8] Městský soud považoval za nedůvodnou rovněž námitku rozporu právní úpravy zabavení exemplářů v zákoně o obchodování s ohroženými druhy s ústavním pořádkem a nařízením Rady (ES) č. 338/97. Odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2013, č. j. II ÚS 3218/13, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost podaná proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 79/2013 - 43, v němž se zdejší soud zabýval výkladem dotčených ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy. Nenalezl ani rozpor dotčené právní úpravy s nařízením Rady (ES) č. 338/97, neboť § 24 odst. 3 věta druhá zákona o obchodování s ohroženými druhy v rámci potvrzení o původu exemplářů přímo odkazuje na dokumenty osvědčující nabytí exempláře podle požadavků nařízení v oblasti obchodování s ohroženými druhy, kterými jsou právě nařízení Rady (ES) č. 338/97 a nařízení Komise (ES) č. 865/2006.

[9] Městský soud také zdůraznil, že předmětem tohoto soudního přezkumu je pouze řízení o zabavení exemplářů dle § 34a zákona o obchodování s ohroženými druhy, nikoli přestupkové řízení dle § 34c téhož zákona, či řízení o správních deliktech podle § 34d. Zabavení exempláře podle § 34a zákona o obchodování s ohroženými druhy je pro vlastníka exempláře ve své podstatě potrestáním, avšak základním cílem tohoto zákona je zavedení co nejširšího režimu ochrany exemplářů, řízení o zabavení exemplářů je tak ochranným opatřením (resp. předcházením škody). Městský soud konstatoval, že se tedy v dané věci nejedná o porušení zákazu dvojího trestání, a že v demokratickém právním státě je *ultima ratio* připuštěna možnost zabavení vlastnictví bez náhrady jako trest za jednání v rozporu se zákonem.

[10] Městský soud pokládal za lichou i námitku o nezákonném vedení správního řízení, neboť ČIŽP má podle § 25 odst. 4 písm. j) zákona o obchodování s ohroženými druhy povinnost spolupracovat s celními úřady při kontrole, zda exemplář odpovídá údajům uvedeným na příslušných dokladech, a taktéž je podle § 50 odst. 1 správního řádu oprávněna použít pro účely vydání rozhodnutí podklady od orgánů veřejné moci, tj. i od orgánů činných v trestním řízení (k tomu odkázal na rozsudek zdejšího soudu ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 As 168/2014 – 27). V rámci kontroly nad dodržováním ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy tedy byly celní orgány povinny s ČIŽP spolupracovat, a jelikož měly důvodné pochybnosti o původu exemplářů, byly oprávněny je zadržet a o zadržení neprodleně uvědomit ČIŽP. Činnost ČIŽP, v rámci které si pořizovala opisy, kopie, či nahlížela do spisu vedeného v trestním řízení proti žalobci, pak rovněž spadá pod získávání podkladů podle § 50 odst. 1 správního řádu.

[11] K výtkám žalobce na adresu orgánů činných v trestním řízení městský soud uvedl, že posuzovat zákonnost jakéhokoli úkonu provedeného orgány činnými v trestním řízení je do podání obžaloby v trestní věci oprávněn pouze dozorový státní zástupce a poté soud v rámci vedeného trestního řízení. Současně konstatoval, že pro dané řízení je zcela bezpředmětné, zdali bylo trestní řízení vedené proti žalobci skončeno či nikoli. Pokud jde o námitku, že ČIŽP žalobci nevydala písemné potvrzení o zadržení exemplářů, soud žalobce upozornil, že exempláře byly zadrženy celním orgánem, tudíž potvrzení měl žalobci vydat tento orgán. Správní orgány nadto v odůvodnění svých rozhodnutí uznaly, že v řízení o zabavení exemplářů nevydaly žádné potvrzení o zadržení exemplářů, to však lze považovat za zcela bagatelní pochybení, které žádným způsobem nezpochybňuje zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí.

[12] Soud považoval za zákonné i zahájení správního řízení, neboť k němu nedošlo pouze na základě informací poskytnutých správnímu orgánu orgánem činným v trestním řízení, tj. celním orgánem, ale bylo zahájeno z moci úřední na základě četných nesrovnalostí v dokladech k prokázání původu exemplářů předložených žalobcem. Nepřisvědčil ani námitce porušení mlčenlivosti odborného konzultanta Mgr. N., neboť žádný právní předpis nezakazuje, „aby tentýž správní orgán, jehož pracovník působil v trestním řízení jako odborný konzultant, nemohl zahájit správní řízení, jestliže pro jeho zahájení shledá důvody a jestliže se jedná o řízení, které lze vést nezávisle na trestním řízení.“ Pokud jde o námitky podjatosti (pracovníků ČIŽP), ve vztahu k Mgr. N. se městský soud ztotožnil s tím, že za důvod jeho vyloučení nelze považovat jeho účast na úkonech před

pokračování

zahájením řízení a kontrolách podle § 14 odst. 5 správního řádu, ani jeho působení odborného konzultanta při domovní prohlídce; ve vztahu k Mgr. Ř soud konstatoval, že podjatost nebyla namítána v zákonem stanovené lhůtě, a že tvrzení žalobce není nijak podloženo.

[13] Žalovaný se podle městského soudu v žalobou napadeném rozhodnutí zcela dostatečně vypořádal s veškerými námitkami žalobce. Znalecký posudek MVDr. L. B. správní orgány řádně hodnotily jako každý jiný listinný důkaz. Nadto i sám městský soud vyhodnotil znalecký posudek jako nadbytečný důkaz a upozornil, že žalobce správním orgánům předložil pouze jeho neověřenou kopii. Správní orgány se podle městského soudu také řádně zabývaly doporučením AOPK ohledně velikosti kroužků, na které žalobce odkazoval. Použil-li žalobce doporučené velikosti kroužků, musel přesto, v souladu s uvedeným doporučením, přihlídnout k individuálním morfologickým vlastnostem nohou každého exempláře. Soud také, s odkazem na obsah správního spisu, odmítl tvrzení žalobce, že správní orgány po něm požadovaly za účelem prokázání původu exemplářů č. 9 a č. 13 toliko potvrzení ES. Pokud jde o nedodržení lhůty pro označení exempláře č. 3, soud opět zdůraznil, že povinnost registrace dle § 23 zákona o obchodování s ohroženými druhy, včetně povinnosti hlásit změny značení dle § 23a citovaného zákona, a povinnost prokázat původ dle § 24 téhož zákona, jsou zcela odlišnými a na sobě nezávislými povinnostmi.

[14] K námitce, že si správní orgány neověřily důvod přeznačení exempláře č. 2 (na rozdíl od jiných exemplářů), městský soud uvedl, že důvodem pro závěr o neprokázání původu u tohoto exempláře nebylo jeho nesprávné přeznačení, nýbrž jeho označení děleným kroužkem s osičkou. Jako nedůvodnou posoudil i námitku neprovedení řádného dokazování u exemplářů č. 19 a č. 20, neboť žalobce u těchto exemplářů výslovně nenavrl provedení důkazu analýzou DNA, ale pouze ČIŽP vytýkal, že ve správním řízení z úřední povinnosti neprovedla veškeré důkazy k prokázání původu exemplářů. Oproti tomu v odvolání proti (předchozímu) rozhodnutí o zabavení exemplářů ČIŽP ze dne 14. 12. 2012 žalobce navrhl provedení důkazu rentgenovým posouzením čitelnosti kroužku, se kterým se správní orgány řádně vypořádaly, když uvedly, že jej považují za nadbytečný. Nadto žalovaný správně zdůraznil, že pokud v žalobcem předložených listinách k exemplářům nebyli uvedeni jejich rodiče, nemohl by výsledek testu DNA vést k jejich identifikaci. Soud se rovněž ztotožnil s názorem správních orgánů, že za zjištěného skutkového stavu věci, kdy byly dotčené exempláře označeny tak, že jejich nezaměnitelné identifikační údaje s nimi nebyly nesnímatelně spojeny, nemohla být jejich totožnost, natož jejich původ prokázán. K odkazu žalobce na výsledky kontroly provedené ČIŽP dne 16. 3. 2011, městský soud uvedl, že nelze vycházet ze zjištění učiněných ČIŽP v rámci jiné kontroly, navíc i při předchozí kontrole byla na straně žalobce shledána mnohá pochybení, jež vedla k zahájení trestního řízení.

[15] Námitky, že žalobci bylo bráněno v kontrole exemplářů a zajištění vzorků, nebyla mu poskytnuta součinnosti při obstarávání dalších důkazů, byly po něm vyžadovány nemožné důkazy a byly vyhledávány důkazy toliko v jeho neprospěch, žalobce podle městského soudu řádně nekonkretizoval. Soud zdůraznil, že břemeno důkazní tížilo žalobce, přičemž ze správního spisu nezjistil žádné šikanózní jednání správních orgánů. Také upozornil, že po žalobci bylo požadováno toliko předložení důkazů k prokázání

původu jeho exemplářů, což je zákonem stanovená povinnost každého chovatele zvlášť ohrožených živočichů. Zároveň městský soud „ze správního spisu nezjistil, že by žalobce po správních orgánech požadoval předání či zapůjčení vzorků exemplářů za účelem provedení testů DNA u exemplářů.“ Neztotožnil se ani s námitkou žalobce, že správní orgány nesprávně vyložily obsah dopisu rakouského výkonného orgánu CITES ze dne 10. 5. 2011. Za ryze účelové pak považoval tvrzení žalobce, že správní orgány přistoupily k zabavení exemplářů č. 17 a 18 pouze na základě uvedeného dopisu. Nesouhlasil ani s námitkou, že žalobci byla k tíži neznalost právní úpravy proto, že je dlouholetým a zkušeným chovatelem. ČIŽP v odůvodnění rozhodnutí pouze vyslovila, že žalobce, jakožto dlouholetý chovatel, by si měl být vědom právní problematiky CITES při chovu exemplářů.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[16] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní napadá rozsudek městského soudu kasační stížností. Předně namítá, že řízení bylo zahájeno na základě nezákonně získaných podkladů. Veškeré podklady totiž byly získány v rámci trestního řízení, nikoli vlastním zjištěním správního orgánu, a orgány činné v trestním řízení je ČIŽP předaly bez zákonného zmocnění. Stěžovatel přitom odmítá odkaz městského soudu na rozsudek Nejvyššího správního soudu, podle kterého je připuštěno užití důkazů z trestního řízení v navazujícím přestupkovém řízení, jelikož v projednávaném případě nebylo vedeno navazující přestupkové řízení, ani nebyla věc postoupena správnímu orgánu. Exempláře byly dobrovolně vydány na základě § 78 trestního řádu a jsou tedy předmětem trestního řízení. Pokud by tomu tak nebylo, musely by orgány činné v trestním řízení vydat usnesení podle § 80 trestního řádu a exempláře vrátit stěžovateli, což se však nestalo. Na tom nemůže nic změnit ani protokol, v němž je konstatováno, že exempláře již nejsou důležité pro trestní řízení, a proto se předávají ČIŽP, takový postup tehdy účinný trestní řád neumožňoval. Podle názoru stěžovatele pak neměly orgány činné v trestním řízení žádné zákonné zmocnění ani k předání zajištěných listin, fotodokumentace a protokolu z domovní prohlídky ČIŽP. Věcná příslušnost ČIŽP k zahájení řízení o zabavení exemplářů nebyla založena, neboť ČIŽP neprovedla kontrolu podle § 30 zákona o obchodování s ohroženými druhy, ani nezadržela exempláře podle § 34 téhož zákona. Jediným legálním způsobem, jak se mohla ČIŽP dostat k podkladům z trestního řízení, bylo jejich postoupení v souladu s § 171 resp. s § 222 trestního řádu, ke kterému však nedošlo. Uvedený postup ČIŽP a orgánů činných v trestním řízení hrubě odporuje čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Nezákonně získané podklady pro zahájení správního řízení pak zakládají nezákonnost celého navazujícího řízení, včetně všech důkazů v něm získaných.

[17] Stěžovatel taktéž nesouhlasí s tím, že celní orgány (v postavení orgánů činných v trestním řízení) i ČIŽP mohly v průběhu domovní prohlídky činit vlastní zjištění pro své účely. Takový postup je v rozporu s čl. 12 odst. 2 Listiny. Vyjadřuje rovněž nesouhlas s tím, že posouzení zákonnosti úkonu v trestním řízení je pro správní soud irelevantní. Dále pak namítá porušení povinnosti mlčenlivosti vyplývající z § 157 odst. 3 trestního řádu Mgr. N., který se v postavení odborného konzultanta účastnil domovní prohlídky a informace (a důkazy) získané při domovní prohlídce použil pro následné správní řízení. Stěžovatel nesouhlasí ani s tvrzením městského soudu, že žádný právní předpis nezakazuje, aby tentýž správní orgán, jehož pracovník působil v trestním řízení jako odborný konzultant, nemohl zahájit správní řízení, jestliže pro ně shledá důvody, a to

pokračování

z toho důvodu, že správní orgán zahájil správní řízení právě na základě zjištění odborného konzultanta při domovní prohlídce. Stěžovatelem bylo navíc zjištěno, že zástupci ČIŽP pod záminkou postavení poškozeného, resp. z důvodu ochrany veřejného zájmu, běžně nahlíželi do trestního spisu a požadovali zasílání materiálů z trestního spisu, a to bez zákonného oprávnění. Celní orgán přitom měl v době domovní prohlídky postavení policejního orgánu podle § 12 trestního řádu, nikoli postavení celního orgánu ve smyslu § 25 zákona o obchodování s ohroženými druhy. ČIŽP tak nebyla oprávněna do spisu nahlížet, měla vyčkat skončení trestního řízení a zahájit správní řízení až následně, pokud by jí byl materiál postoupen na základě zjištění orgánů činných v trestním řízení. V této souvislosti stěžovatel odmítá i argument správního orgánu, že se jedná o řízení *sui generis*, které nemá k jinému řízení vztah, a může se zahajovat kdykoliv, bez vazby na zákonnost předcházejícího postupu. Stěžovatel opětovně namítá rovněž podjatost Mgr. N. a Mgr. Ř.

[18] Podle názoru stěžovatele je zákon o obchodování s ohroženými druhy v rozporu s nařízením Rady (ES) 338/97 a s ústavním pořádkem ČR. Z čl. 16 uvedeného nařízení je totiž zřejmé vnímání zabavení exempláře jakožto sankce; podle výkladu správních orgánů se však jedná o ochranné opatření *sui generis*, což nemá oporu v právním řádu ČR. Ochranným opatřením lze podle stěžovatele upravit vztahy toliko během řízení do doby rozhodnutí ve věci samé. Zabavení exempláře je významným zásahem do práv a svobod garantovaných Listinou, tudíž tak lze učinit jen za náhradu (čl. 11 odst. 4 Listiny) nebo jako sankci (čl. 39 Listiny), argumentaci správních orgánů, že je nutné vykládat čl. 11 odst. 4 Listiny ve smyslu odst. 3 téhož článku, považuje stěžovatel za chybnou a účelovou. Upozorňuje, že podle čl. 11 odst. 3 Listiny nesmí být vlastnické právo zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými zájmy; tyto zájmy jsou však chráněny právě předpisy trestního a správního práva, které jednání v rozporu s nimi označují jako správní delikty (přestupky) a trestné činy. Rozpor s nařízením Rady (ES) 338/1997 pak lze dovodit i z rozsudku soudního dvora EU ve věci C-532/13, který považuje zabavení exempláře za nejzazší sankci, kterou lze za porušení uvedeného nařízení uložit. Podle stěžovatele navíc městský soud směřuje právní úpravu platnou pro členské státy s právní úpravou pro dovoz ze třetích zemí. I když je neprokázání původu exempláře dle § 34c odst. 3 zákona o obchodování s ohroženými druhy přestupkem, ČIŽP nezahájila přestupkové řízení, ale pouze rozhodla o zabavení exemplářů. Zabavováním exemplářů na základě „ochranného opatření“ tedy ČIŽP účelově obchází svou zákonnou povinnost zahájit řízení o přestupku.

[19] Pokud jde o prokázání původu exemplářů, stěžovatel je přesvědčen, že splnil všechny své povinnosti. Registrační list je podle něj jediným povinným dokumentem, který musí chovatel ke každému exempláři vlastnit. Potvrzení ES je jen jednou z listin, jejichž demonstrativní výčet se nachází v § 24 zákona o obchodování s ohroženými druhy, a chovatel ji *de facto* k legálnímu držení exempláře nepotřebuje. Zejména v případě exemplářů, které stěžovatel nabyt před účinností úmluvy CITES, jako dar, nebo v případě vlastních odchovů, není k dispozici jiný dokument, než registrační list a záznamy o chovu. Tehdejší legislativa nevyžadovala archivaci dokladů o nabytí exempláře; odkaz žalovaného na zákon účinný na území ČSFR od poloviny roku 1992 je proto zavádějící. Na kvalitu a obsah dokladů k takovým exemplářům je třeba hledět se zřetelem na dobu jejich vzniku. Bez ohledu na to, že stěžovatel k exemplářům č. 9 a 13 předložil EuroCITES, byly dalším důkazem chovatelské záznamy, které však – jak uvádí sám správní orgán – nebyly

podkladem pro rozhodnutí a nejsou součástí spisu. Nezkoumání původu u exemplářů nabytých před účinností úmluvy CITES vyplývá z čl. 8 odst. 3 písm. a) této úmluvy. Postup ČIŽP, kdy vyžaduje EuroCITES u každého exempláře, je v rozporu s čl. 2 odst. 3 Listiny, tento postup pak nemůže zdůvodňovat ani důkazním břemenem tížícím stěžovatele. Stěžovatel má povinnost prokazovat původ exemplářů toliko ze zákona povinnými dokumenty, které ovšem může reálně získat; dokumenty, které nejsou povinné, nelze od stěžovatele vyžadovat, ani mu jejich absenci klást k tíži. Tento názor koresponduje s publikací CITES zveřejněnou na webových stránkách Ministerstva životního prostředí.

[20] Stěžovatel se neztotožňuje ani s názorem městského soudu, že znalecký posudek MVDr. B. neprokazuje jeho tvrzení ve věci nesnímatelnosti kroužků. Posudek hodnotí metodu užitou při testu snímatelnosti jako týrání zvířat; je přitom zcela lhostejno, o jaké exempláře se jedná, neboť manipulace popsaná ve znaleckém posudku bude nezákonná bez ohledu na to, u kterého exempláře byla užitá. Z předložených videozáznamů je zřejmé, že pracovníci ČIŽP právě onu brutální a nezákonnou metodu použili. Nejedná se přitom o nezbytný postup, což je stěžovatel schopen prokázat videozáznamem, který doložil již v odvolacím řízení, avšak který byl odvolacím orgánem i soudem ignorován. Správní orgány zcela ignorovaly doporučení AOPK vztahující se k velikostem kroužků, které je však jediným podkladem pro chovatele. Podle stěžovatele nelze předvídat, jaký kroužek bude jednotlivým exemplářům stačit. Řada exemplářů byla označena kroužkem i čipem a vše bylo nahlášeno a zaregistrováno krajským úřadem, více udělat nelze, jedná se o postup doporučovaný žalovaným jiným chovatelům. Závaznost Metodické příručky AOPK vyplývá i z jejího úvodního textu, jako doporučení ji chovatelům rozesílá sám výkonný orgán CITES a odvolává se na ni i Metodický návod k vydávání výjimek ze zákazu obchodních činností s exempláři podle čl. 8 odst. 3 nařízení Rady (ES) 338/1997. Stát se nemůže zříci svých vlastních doporučení.

[21] Stěžovateli je dále kladeno za vinu, že se u něj v době konání domovní prohlídky nacházel exemplář bez označení, není přitom žádná pochybnost o tom, že byl kroužek snat ze zdravotních důvodů. Veterinární lékař, který na místě rozhodl o sejmutí kroužku, současně rozhodl, že není možné exemplář neprodleně označit čipem, protože by došlo k přímému ohrožení života. K domovní prohlídce pak došlo na samém počátku lhůty pro označení a nahlášení změny značení, která činí 30 dní. Správní orgány navíc vědomě tolerují hrubé porušování § 23 zákona o obchodování s ohroženými druhy ze strany záchranných center, které je podle nich v jiném postavení. Naproti tomu chovatele nutí exempláře označovat neprodleně, i když jim zákon stanovuje lhůtu 30 dní.

[22] Stěžovatel trvá na tom, že neplatnost dokumentů opravených krajským úřadem způsobil tento úřad, a proto nemůže být jejich neplatnost důvodem k zabavení exemplářů. Nesouhlasí také s tím, že úřadem opravený EuroCITES neprokazuje původ exempláře. Tvrzení, že se musí jednat o výkonný orgán, který EuroCITES vydal, nemá oporu v právní úpravě, navíc by jediným následkem neplatnosti tohoto dokladu bylo to, že exemplář nesmí být předmětem obchodu; jeho neplatnost nemá vliv na posouzení původu exempláře. Výkonný orgán přitom změny zaznamenal, autorizoval do registračního listu a zavedl do registru CITES a případně i do EuroCITES; je tedy nepochybné, kdy a jaké značení exemplář měl. V daném případě se jedná pouze o administrativní chybu (k tomu

pokračování

odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2013, č. j. 2 As 61/2013 – 31, podle kterého nemohou administrativní chyby v dokumentech založit odpovědnost za přestupek). Takový postup správních orgánů je nezákonný a v rozporu s tzv. „dobrou správou“; podle stěžovatele se městský soud v napadeném rozsudku touto námitkou prakticky nezabýval.

[23] Pracovníci ČIŽP se svým jednáním snažili znepréhlednit situaci pro orgány činné v trestním řízení a vytvořit si podmínky pro zabavení exemplářů. Již při domovní prohlídce nerespektovali předkládané dokumenty, neakceptovali tvrzení a důkazy ve prospěch stěžovatele a zaměřili se jen na skutečnosti hovořící v jeho neprospěch, které hodnotili zcela nekriticky i přes značné rozpory. ČIŽP také opakovaně bránila stěžovateli v kontrole exemplářů a zajištění potřebných vzorků, kterými mohl prokázat skutečný stav věci; nemůže se tak odvolávat na to, že důkazní břemeno je na jeho straně, když mu neposkytla přiměřenou součinnost. Dále mu klade k tíži irelevantní skutečnosti, jako např. to, že je dlouhodobý a zkušený chovatel, a proto musí znát legislativní podmínky chovu lépe, než ostatní obyvatelé. ČIŽP též interpretovala stanoviska ze zahraničí jednoznačně v neprospěch stěžovatele, neboť odpověď rakouského orgánu CITES se nedá chápat jako potvrzení neoprávněné změny označení a nemůže být důvodem k zabavení exemplářů. Správní orgány rozhodovaly na základě nejednoznačných informací ze zahraničí, avšak městský soud v napadeném rozsudku tyto informace považuje za jednoznačné; námitky stěžovatele městský soud odmítl, aniž by je podrobil náležitému zkoumání.

[24] Konečně stěžovatel v řízení prokázal, že prvotní zkoumání DNA provedené laboratoří FERA na žádost ČIŽP je zcela neprůkazné. Další doklady týkající se DNA byly podle názoru stěžovatele získány v rozporu se zákonem, ostatně ani odvolací soud v trestní věci nepovažuje veškeré důkazy k DNA za prokazatelné. Jediným zákonně získaným důkazem k DNA je ten, který dodal sám stěžovatel. Soud však zákonnost získání podkladů ČIŽP vůbec nezkoumal.

[25] Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[26] Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkazuje na své vyjádření k žalobě, odůvodnění svého rozhodnutí a napadený rozsudek. Dodává, že užití podkladů získaných v rámci trestního řízení pro rozhodnutí ve správním řízení nebylo v rozporu se zákonem. Dále odmítá, že měl celní orgán exempláře, které již nepotřeboval, usnesením vrátit stěžovateli, neboť by tak mohlo být zmařeno řízení o zabavení exemplářů. Případná absence formálního kroku ČIŽP při postupu podle § 34 zákona o obchodování s ohroženými druhy nemohla mít vliv na zákonnost správních rozhodnutí. Stěžovatel neprokázal původ zabavených exemplářů a snaží se pouze upozorňováním na údajné procesní nedostatky zvrátit výsledek řízení. Pracovník ČIŽP v průběhu domovní prohlídky nepřekračoval své postavení konzultanta, ani neporušil povinnost mlčenlivosti. Řízení o zabavení exemplářů bylo zahájeno a vedeno z důvodu neprokázání původu dotčených exemplářů, které má sice vazbu na provedenou domovní prohlídku, nicméně k prokázání původu mohlo dojít kdykoli v průběhu správního řízení. Posudek MVDr. B. správní orgány posuzovaly jako nadbytečný kvůli jeho obecnosti, nízké vypovídací hodnotě a posouzení, které neodpovídá videozáznamům testů snímatelnosti kroužků.

Polemiku ohledně doporučení AOPK lze odmítnout s odkazem na evropské předpisy v oblasti CITES, z nichž přímo plyne povinnost nezaměnitelného označení, které se projevuje v požadované nesnímatelnosti kroužků. Nelze také souhlasit s bagatelizací důvodů pro zabavení exemplářů stěžovatelem, ani s jeho názorem, že k zabavení ČIŽP přistoupila pouze na základě administrativní chyby krajského úřadu. Registrace a registrační list nemá žádný vliv na prokázání původu exempláře. Tvrzení stěžovatele ohledně neoznačeného exempláře č. 3 nebylo doloženo konkrétními doklady a jeví se jako účelové. Pokud jde o rozpor zákona č. 100/2004 Sb. s nařízením Rady (ES) 338/1997 a s ústavním pořádkem ČR, žalovanému nepřisluší posuzovat ústavnost zákonných norem a otázkou se dostatečně zabýval městský soud. Zabavení exemplářů v souladu s § 34a zákona o obchodování s ohroženými druhy nelze směřovat se sankcí ve správním trestání. Stěžovatel nepochopil aplikaci § 34a téhož zákona, neboť je na držiteli exemplářů aby jakýmkoli způsobem prokázal původ jím držených jedinců. Nelze tedy spekulovat o tom, zda měla ČIŽP na své náklady zpracovávat testy DNA u všech zadržených exemplářů.

[27] Stěžovatel kasační stížnost následně doplnil dvěma přípisy ze dne 20. 12. 2017 a ze dne 5. 3. 2018. V prvním uvedeném přípise odkazuje na dokument obsahující informace pro veřejnost k provádění úmluvy CITES a znovu uvádí, že žalovaný považuje jeho obsah za nesprávný, ač jej sám vyhotovil. To je však v přímém rozporu s principem „*dobré správy*“. Uvedený dokument nadto osvědčuje tvrzení stěžovatele, že zabavení exempláře je považováno za sankci, a že prokazovat původ exempláře lze i neúředními listinami. Poukázal také na skutečnost, že napadený rozsudek vycházel zejména z tvrzení žalovaného, i když stěžovatel namítal jejich nesprávnost. Stěžovatel také dlouhodobě předkládá důkazy o nezákonném postupu žalovaného. Ve druhém uvedeném přípise pak opakuje námitku nezákonnosti vedeného řízení a rozporu s Ústavou ČR a Listinou, a zdůrazňuje, že v projednávaném případě nebylo ani vedeno navazující správní řízení, ani nebyla věc postoupena správnímu orgánu; k zajištění exemplářů došlo v rámci trestního řízení. Přesto byly exempláře zajištěné při domovní prohlídce ještě téhož dne předány ČIŽP. Zákon o obchodování s ohroženými druhy není ani normou speciální vůči trestnímu řádu; závěry, resp. výklad o užití těchto norem v jejich vzájemném poměru, které městský soud v tomto ohledu činí, ničím nedokládá a nedovozuje. Stěžovatel má za to, že odůvodnění odkazující na poměr speciální úpravy nadřazené trestnímu řádu, představuje porušení principu svrchovanosti zákona a narušení soudních záruk ochrany základních práv a svobod podle čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy. Znovu také poukazuje na hrubý rozpor postupu ČIŽP a celního orgánu s čl. 12 odst. 2 Listiny. Závěrem napadenému rozsudku vytýká, že není ve vztahu k jeho zásadním námitkám dostatečně a logicky odůvodněn, čímž je založena jeho nepřezkoumatelnost.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[28] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.), dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[29] Úvodem Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel v kasační stížnosti, obdobně jako v řízení před městským soudem, argumentuje pouze procesními pochybeními správních orgánů, nijak však nezpochybňuje důvod, který ČIŽP vedl k vydání rozhodnutí o zabavení výše specifikovaných exemplářů podle § 34a odst. 1 zákona

pokračování

o obchodování s ohroženými druhy, tj. neprokázání původu exemplářů ve smyslu § 24 odst. 1 téhož zákona.

[30] Nejvyšší správní soud na tomto místě také připomíná, že jádro soudního přezkumu rozhodnutí správních orgánů se soustředí v řízení před krajským (městským) soudem. S tím souvisí i poměrně striktní pravidla o koncentraci řízení a možnosti vymezení žalobních bodů pouze ve lhůtě pro podání žaloby (viz § 71 odst. 2 s. ř. s.). Řízení o kasační stížnosti, jakožto mimořádném opravném prostředku proti pravomocnému rozhodnutí krajského (městského) soudu, je naproti tomu řízením, v jehož průběhu je Nejvyšším správním soudem přezkoumávána správnost posouzení věci a postupu krajského (městského) soudu. Jelikož rámec soudního přezkumu byl předurčen již v řízení o žalobě, není v řízení o kasační stížnosti přípustné uplatňovat nové důvody či skutečnosti nastalé až po vydání napadeného rozhodnutí (viz § 104 odst. 4 s. ř. s. a § 109 odst. 5 s. ř. s.). S ohledem na uvedené se tedy Nejvyšší správní soud nemohl zabývat námitkami stěžovatele, že prvotní zkoumání DNA provedené na žádost ČIŽP je zcela neprůkazné, další doklady týkající se DNA byly získány v rozporu se zákonem, a že jediným zákonně získaným důkazem k DNA je ten, který dodal sám stěžovatel. Tyto námitky nebyly uplatněny v žalobě, a tudíž je nutno považovat je za nepřipustné ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s.

[31] Stejně tak je nezbytné uvést, že řízení ve správním soudnictví je ovládáno dispoziční zásadou, což platí i o řízení o kasační stížnosti. S výjimkami uvedenými v § 109 odst. 4 části věty za středníkem s. ř. s., je tak Nejvyšší správní soud vázán důvody tvrzené nezákonnosti, uvedenými v kasační stížnosti, a proto preciznost ve formulaci obsahu stížnostních bodů a jejich odůvodnění do značné míry předurčuje obsah rozhodnutí kasačního soudu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2011, č. j. 1 As 67/2011 – 108, či ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004 – 54). Rozsudek krajského (městského) soudu je tak přezkoumáván v intencích žalobních námitek, se zřetelem k důvodům obsaženým v § 103 odst. 1 s. ř. s. Je třeba opětovně zdůraznit, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského (městského) soudu a důvody, které v ní lze s úspěchem uplatnit, se tedy musí upínat právě k tomuto rozhodnutí (viz usnesení zdejšího soudu ze dne 3. 6. 2003, č. j. 6 Ads 3/2003 - 73). S přihlédnutím ke shora popsáním zásadám, na nichž řízení o kasační stížnosti stojí, proto nelze než konstatovat, že se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat ani námitkami stěžovatele, které byly toliko převzaty ze žaloby, a nebyla u nich doplněna argumentace ve vztahu k jejímu posouzení městským soudem. Konkrétně se jedná o opětovně vznesené námitky podjatosti vůči pracovníkům ČIŽP Mgr. N. a Mgr. Ř., a také o námitku týkající se exempláře bez označení a odlišné praxe u záchranných center. Je přitom vhodné poznamenat, že městský soud se s oběma uvedenými námitkami přezkoumatelným způsobem vypořádal.

[32] Nejvyšší správní soud se předně zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], neboť se jedná o vadu svojí povahou tak závažnou, že se jí musí zabývat z úřední povinnosti i bez návrhu stěžovatele (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.). Teprve dospěje-li k závěru, že napadené rozhodnutí je přezkoumatelné, může se zabývat dalšími stížnostními námitkami (viz rozsudek ze dne 8. 3. 2005, č. j. 3 As 6/2004 - 105, publ. pod č. 617/2005 Sb. NSS). Stěžovatel ve druhém

doplnění kasační stížnosti ze dne 5. 3. 2018 pouze obecně uvedl, že napadený rozsudek není ve vztahu k jeho zásadním námitkám dostatečně a logicky odůvodněn, aniž by tyto námitky jakkoli konkretizoval. Na základě přezkoumání obsahu napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že z jeho výroku je zřejmé, jak soud rozhodl, odůvodnění rozsudku je s výrokem v souladu a soud se v něm podrobně vypořádal se všemi žalobními námitkami a skutečnostmi, které byly pro posouzení věci rozhodné. Odůvodnění napadeného rozsudku tvoří logický celek, ze kterého plynou závěry městského soudu o nedůvodnosti žaloby. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že napadený rozsudek netrpí vadou nepřezkoumatelnosti; lze tak přistoupit k přezkumu na základě věcných námitek uplatněných v kasační stížnosti.

[33] Námitku nezákonnosti zahájení, resp. vedení správního řízení, neshledává Nejvyšší správní soud důvodnou. Domovní prohlídka byla u stěžovatele dne 26. 7. 2011 provedena jako neodkladný a neopakovatelný úkon v souladu s čl. 12 odst. 2 Listiny pro účely trestního řízení, a to na základě příkazu vydaného Obvodním soudem pro Prahu 6 ze dne 25. 7. 2011. Při této prohlídce celní úřad zadržel shora specifikované exempláře papoušků. Zákon o obchodování s ohroženými druhy přitom celnímu úřadu ukládá povinnost neprodleně informovat o zadržení exemplářů ČIŽP a upravuje i další postup při nakládání se zadrženými exempláři, spočívající v jejich předání záchrannému centru (§ 34 odst. 2). Celní orgán v daném případě postupoval v souladu s touto speciální právní úpravou, neboť exempláře zadržené při domovní prohlídce ještě téhož dne předal ČIŽP. V této souvislosti ČIŽP pojala podezření, že se jedná o exempláře s neprokázaným původem. Důvody uvedla v oznámení o zahájení řízení o zabavení exemplářů, a to označení exemplářů č. 1 a 10 kroužkem, resp. mikročipem s jiným číslem, než jaké je uvedeno na dokladech, označení exemplářů č. 2, 6 a 19 nepřípustným typem kroužku (snímatelný či s osičkou), označení exemplářů č. 9, 11 a 12 nepřípustným typem kroužku v kombinaci s mikročipem, jehož číslo není zaneseno do potvrzení ES nebo u něhož není v potvrzení ES řádně změněn způsob značení, absence platného potvrzení ES u exemplářů č. 4, 5, 7, 8 a 13 až 18 a nepředložení jakékoli dokumentace k exemplářům č. 3 a 20. Taková zjištění zcela postačovala k zahájení správního řízení o zabavení exemplářů z moci úřední podle § 46 správního řádu. Toto správní řízení tedy bylo ze strany ČIŽP zahájeno v souladu se zákonem, a dále již bylo pouze na stěžovateli, aby relevantními důkazy v řízení prokázal původ předmětných exemplářů. To však neučinil, a důkazní břemeno, které ho v tomto směru tížilo, neunesl.

[34] Nejvyšší správní soud hodnotí jako nedůvodnou taktéž námitku nepřípustného užití informací získaných v trestním řízení. Jak bylo rozebráno výše, celnímu úřadu ze zákona vyplývá povinnost spolupracovat s ČIŽP při zadržení exemplářů. Je přitom nemyslitelné, aby celní úřad v souladu s touto zákonnou povinností předal ČIŽP zadržený exemplář, aniž by jej zároveň seznámil s podstatnými okolnostmi, které se k tomuto případu vztahují. ČIŽP pak byla v souladu s § 50 odst. 1 správního řádu oprávněna použít jako podklady pro vydání rozhodnutí mimo jiné i podklady od orgánů veřejné moci, tj. i od orgánů činných v trestním řízení. Protokol o domovní prohlídce provedené dne 26. 7. 2011 u stěžovatele a fotodokumentace z této domovní prohlídky takovými podklady nepochybně jsou. Stejně tak je v souladu s uvedeným ustanovením správního řádu i nahlížení ČIŽP do trestního spisu, resp. zasílání materiálů z tohoto spisu.

pokračování

[35] Nejvyšší správní soud ostatně připustil využití důkazů získaných v trestním řízení i ve správním řízení již ve svých rozsudcích ze dne 30. 1. 2008, č. j. 2 Afs 24/2007 - 119, a ze dne 22. 7. 2009, č. j. 1 Afs 19/2009 - 57. Ačkoli se uvedené rozsudky vztahují k daňovému řízení a k odlišné skutkové situaci, přisvědčují závěru, že obecně je možné ve správním řízení použít jako podklad rozhodnutí i důkazy získané v souladu se zákonem v řízení trestním. K tomuto názoru se soud přiklonil i v pozdějším rozsudku ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 As 168/2014 - 27, na který odkazuje i městský soud. V něm zdejší soud rovněž vyslovil, že *„mohou-li být podle § 50 odst. 1 správního řádu podklady pro vydání rozhodnutí podklady od jiných orgánů veřejné moci (...), lze nepochybně dospět k závěru, že důkazní prostředky opatřené v souladu se zákonem v trestním řízení jsou důkazními prostředky, kterými lze provést důkaz v následném správním řízení.“* Stěžovateli lze přisvědčit v tom, že v projednávaném případě nebylo vedeno navazující přestupkové řízení, ani nebyla věc postoupena správnímu orgánu. Přesto je však podle názoru Nejvyššího správního soudu možné aplikovat závěry shora uvedených rozsudků i na nyní projednávanou věc, jelikož přípustnost užití předmětných podkladů ve správním řízení vyplývá přímo z § 50 odst. 1 správního řádu, který jejich užití nepodmiňuje postoupením věci ani navazujícím správním řízením.

[36] Pokud jde o posuzování zákonnosti úkonů v trestním řízení, jak správně uvádí městský soud v napadeném rozsudku, to skutečně náleží pouze státnímu zástupci. Jestliže tedy stěžovatel namítá, že orgány činné v trestním řízení měly vydat usnesení podle § 80 trestního řádu, kterým by mu byly exempláře vydány zpět, či že neměly žádné zákonné zmocnění k předání zajištěných dokumentů ČIŽP, Nejvyšší správní soud konstatuje, že posouzení této námitky mu nepřisluší. K posouzení provedených úkonů z pohledu ČIŽP, tedy posouzení toho, zda ČIŽP postupovala správně při spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, však správní soud příslušný je. Městský soud přitom postup ČIŽP hodnotil, a správně dospěl k závěru, že postupovala v souladu se zákonem (shodně pak její postup hodnotil i Nejvyšší správní soud – viz výše).

[37] K námitce postupu celního orgánu dle zákona o obchodování s ohroženými druhy (resp. jeho nepostupování v souladu s trestním řádem) Nejvyšší správní soud konstatuje, že celní ředitelství zajistilo exempláře, na něž se vztahuje zvláštní ochranný režim. Při nakládání s nimi bylo tedy povinno respektovat úpravu obsaženou v příslušném zákoně obsahujícím ustanovení k zajištění jejich ochrany, tj. v zákoně o obchodování s ohroženými druhy. Tento zákon obsahoval úpravu speciální vůči obecné úpravě obsažené v trestním řádu, a celní ředitelství ji muselo respektovat (viz rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 1. 2018, č. j. 1 As 308/2017 – 33). Pokud tedy s exempláři nakládalo dle speciálního zákona k jejich ochraně, nikoli dle obecné a kusé úpravy obsažené v trestním řádu, postupovalo zcela správně a v souladu se zákonem.

[38] Důvodné pak nejsou ani námitky, že ČIŽP postupovala v rozporu s Listinou, když v průběhu domovní prohlídky prováděla vlastní zjištění, a že její pracovník Mgr. N. porušil povinnost mlčenlivosti o skutečnostech zjištěných při domovní prohlídce. Z protokolu o provedení domovní prohlídky je zřejmé, že při ní sice byl Mgr. N. přítomen, avšak pouze v postavení odborného konzultanta ve smyslu § 157 odst. 3 trestního řádu. Tvrzení stěžovatele, že tento pracovník překračoval svoje pravomoci, je přitom ničím nepodložené a obecně formulované. Z ničeho nevyplývá ani skutečnost, že

by Mgr. N. porušil povinnost mlčenlivosti, či zneužil informace získané při domovní prohlídce. Jak uvedl městský soud, žádný právní předpis nezakazuje, aby tentýž správní orgán, jehož pracovník působil v trestním řízení jako odborný konzultant, nemohl zahájit správní řízení, jestliže pro jeho zahájení shledá důvody a jestliže se jedná o řízení, které lze vést nezávisle na trestním řízení. Správní řízení bylo zahájeno na základě informací, které ČIŽP oficiálně získala od orgánu činného v trestním řízení v souvislosti s předáním exemplářů zadržených při domovní prohlídce. Toto předání přitom bylo splněním povinnosti vyplývající celnímu úřadu ze zákona o obchodování s ohroženými druhy, nikoli důsledkem účasti zaměstnance ČIŽP na domovní prohlídce. Důvodem pro zahájení a vedení řízení bylo neprokázání původu dotčených exemplářů. Nejvyšší správní soud se v tomto ohledu ztotožňuje s názorem městského soudu, že řízení o zabavení exemplářů je řízením *sui generis*, které je na trestním řízení nezávislé a pro jeho zahájení a meritorní ukončení je podstatné pouze to, zda žalobce prokázal původ předmětných exemplářů či nikoliv.

[39] Co se týče námitky rozporu zákona o obchodování s ohroženými druhy s právem EU a s ústavním pořádkem ČR, ani tu nepovažuje Nejvyšší správní soud za důvodnou. Jak již uvedl městský soud, výkladem dotčených ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 79/2013 – 43, kde mj. uvedl, že „žalobce jako držitel papoušků podléhajících ochraně dle Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES, vyhlášena pod č. 572/1992 Sb.) a předpisů Evropské unie, byl povinen na výzvu ČIŽP prokázat zákonný původ konkrétních jím držených exemplářů. Důkazní břemeno ohledně prokazování původu těchto exemplářů zákon výslovně ukládá žalobci jakožto jejich držiteli. Následkem neunesení tohoto důkazního břemene je zabavení exemplářů chráněných druhů. Stěžovatel se proto mylí, pokud se domnívá, že bylo povinností správních orgánů prokázat, že původ zadržených exemplářů papoušků druhu kakadu palmový nebyl legální. Nepochybně se přitom jedná o zákonné omezení práv vlastníků, na něž jsou kladeny zvýšené nároky ohledně evidence, označování a dokumentace jimi chovaných exemplářů chráněných živočichů. Takové omezení vlastnického práva a zásady do něj jsou odůvodněny důležitým veřejným zájmem na ochraně před vyhynutím ohrožených druhů živočichů prostřednictvím omezení, respektive zákazu obchodu s těmito chráněnými živočichy, v jehož důsledku jsou decimovány populace chráněných živočichů v jejich přirozeném prostředí (často v rozvojových zemích).“

[40] Rozhodující senát neshledává důvod se od uvedeného právního hodnocení v nynějším případě odchýlit a ztotožňuje se s ním. Pokud jde o odkaz na rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-532/13, který podle názoru stěžovatele „považuje zabavení exempláře za nejzazší sankci, kterou lze za porušení uvedeného nařízení uložit“, Nejvyšší správní soud jej považuje za nepřiléhavý. V uvedeném rozsudku je pouze konstatováno, že „[p]říslušný orgán členského státu, v němž se nacházejí dotyčné exempláře, má proto zadržet a může zabavit pouze exempláře, na něž se skutečně vztahuje důvod neplatnosti dovozního povolení.“ Nadto je třeba poznamenat, že i v tomto rozsudku je zdůrazňováno, že „pokud jde o cíle sledované nařízením č. 338/97, je třeba připomenout, že režim ochrany zavedený pro exempláře druhů zařazených do příloh A a B uvedeného nařízení má za cíl zajistit co možná nejširší ochranu volně žijících druhů živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi za současného respektování cílů, zásad a ustanovení CITES.“ Stěžovatel si pak protiřečí,

pokračování

pokud uvádí, že odkazem na citovaný rozsudek městský soud směřuje právní úpravu platnou pro členské státy s právní úpravou pro dovoz ze třetích zemí, přičemž následně sám odkazuje právě na tento rozsudek.

[41] Pokud stěžovatel namítá, že ČIŽP nezačala přestupkové řízení, ale pouze rozhodla o zabavení exemplářů, přestože je neprokázání původu exempláře přestupkem dle § 34c odst. 3 zákona o obchodování s ohroženými druhy, zdejší soud k tomu uvádí, že předmětem soudního přezkumu v dané věci je pouze řízení o zabavení exemplářů podle § 34a zákona o obchodování s ohroženými druhy, nikoli přestupkové řízení dle § 34c téhož zákona. Jedná se o dvě odlišná řízení a nelze tak souhlasit se stěžovatelem, že zabavováním exempláře na základě § 34a uvedeného zákona je nutno považovat za obcházení povinnosti ČIŽP zahájit řízení o přestupku.

[42] Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit ani námitce stěžovatele týkající se posouzení průkazu původu. V první řadě není pravdou, že ČIŽP vyžadovala potvrzení ES u každého exempláře. Ze správního spisu je patrné, že po stěžovateli byly požadovány jakékoli důkazy, jimiž prokáže původ exemplářů. Argumentace stěžovatele o nepravdivosti tvrzení soudu, že nařízení Rady 338/97 při vydání EuroCITES u exemplářů nabytých před účinností úmluvy CITES neobsahuje ustanovení o nepřípustnosti zkoumání původu, se pak míjí s odůvodněním napadeného rozsudku, jelikož městský soud nic takového netvrdí. Ve zbytku je uvedena námitka převzata ze žaloby, aniž by u ní byla doplněna jakákoli argumentace městského soudu, kterou by stěžovatel napadal. S obsahem uvedené námítky se přitom městský soud řádně vypořádal, Nejvyšší správní soud se s jeho hodnocením ztotožňuje a pro stručnost na něj odkazuje.

[43] Kasační soud nepovažuje za důvodnou ani námitku týkající se nezohlednění znaleckého posudku MVDr. B. Podle názoru Nejvyššího správního soudu se správní orgány i městský soud tímto znaleckým posudkem řádně zabývaly a přesvědčivě a podrobně odůvodnily, proč jej považují za nadbytečný. S tímto hodnocením se pak zdejší soud bezvýhradně ztotožňuje, neboť závěry uvedené v tomto posudku jsou naprosto obecné a nemají žádnou vypovídací hodnotu ohledně konkrétních předmětných exemplářů. Nelze přitom přisvědčit tvrzení stěžovatele, že je lhostejno, o jaké exempláře se jedná, jelikož manipulace popsána ve znaleckém posudku bude nezákonná bez ohledu na to, u kterého exempláře byla užita; takto obecně formulovaný znalecký posudek totiž nikterak neprokazuje, zda byla manipulace tam popsána u předmětných exemplářů užita či nikoli. Použití hrubé síly pracovníků ČIŽP při snímání kroužků u jednotlivých v řízení zabavených exemplářů pak bylo vyvráceno fotodokumentací z domovní prohlídky a videozáznamem snímání kroužků.

[44] Není také pravdou, že se správní orgány nezabývaly doporučením AOPK vztahujícím se k velikosti kroužků. Touto námitkou se zabýval městský soud na straně 29 napadeného rozsudku, kde odkázal na argument žalovaného, že „*ani dodržení doporučené velikosti nemůže zaručit nesnímatelnost kroužků*“. Městský soud si toto tvrzení žalovaného ověřil a dospěl k závěru, že vycházel-li žalobce při značení exemplářů „*z uvedeného doporučení a použil-li doporučené velikosti kroužků, musel přesto přihlídnout k individuálním morfologickým vlastnostem nobou každého exempláře*.“ Tento závěr považuje Nejvyšší správní soud za bezvadný, neboť přímo vyplývá ze strany 13 doporučení, kde je mj.

uvedeno, že „[v]nitřní průměry kroužků jsou doporučené, chovatel vždy musí zohlednit individuální velikost každého jedince a přizpůsobit tomu zvolenou velikost kroužku. Upozorňujeme, že pokud bude možné kroužek již dospělému jedinci z noby sejmout, bude tento exemplář považován za neoznačený.“

[45] Stěžovatel též namítá, že se městský soud „prakticky nezabýval“ námitkou, že jsou mu kladena k tíži pochybení krajského úřadu způsobující neplatnost předložených dokumentů. Toto tvrzení však shledal Nejvyšší správní soud nepravdivým, neboť městský soud se uvedenou námitkou podrobně zabýval na stranách 22 až 23 napadeného rozsudku a řádně ji vypořádal. Správně uvedl, že je sice pravdou, že krajský úřad neoprávněnými změnami způsobil neplatnost některých dokladů předložených stěžovatelem, nicméně předmětem tohoto řízení „je pouze posouzení prokázání původu exemplářů, nikoli posouzení odpovědnosti příslušného správního orgánu za nesprávný úřední postup při vyznačování změn na dokladech.“ V posuzované věci je podstatné pouze to, zda stěžovatel unesl své důkazní břemeno a prokázal původ exemplářů. Městský soud se řádně vypořádal i se souvisejícími námitkami o neplatnosti potvrzení ES v důsledku provedených změn a o posouzení těchto změn jakožto administrativní chyby, které shledal nedůvodnými.

[46] Liché je též tvrzení stěžovatele, že městský soud bez dalšího odmítl jeho námitky, že mu bylo bráněno v kontrole exemplářů a zajištění vzorků, nebyla mu poskytnuta součinnost při obstarávání důkazů, byly po něm vyžadovány nemožné důkazy a byly vyhledávány důkazy toliko v jeho neprospěch. Soud se jimi naopak podrobně zabýval na stranách 31 a 32 napadeného rozsudku. Tvrzení stěžovatele, že se pracovníci ČIŽP snažili zneprůhlednit situaci pro orgány činné v trestním řízení a vytvořit si podmínky pro zabavení exemplářů pak Nejvyšší správní soud považuje za ničím nepodložené a účelové. Z ničeho také nelze usuzovat, že by ČIŽP bránila stěžovateli v kontrole exemplářů a zajištění vzorků, kterými mohl prokázat skutečný stav věci, či že by po něm vyžadovala nemožné důkazy. Po stěžovateli bylo požadováno předložení jakýchkoli důkazů k prokázání původu jeho exemplářů, což je zákonem stanovená povinnost každého chovatele zvláště ohrožených exemplářů. Jak také uvedl městský soud, není pravdou, že by ČIŽP kladla stěžovateli k tíži neznalost příslušné právní úpravy proto, že je dlouholetým a zkušeným chovatelem. Jednalo se o pouhé konstatování, které je navíc v souladu s judikaturou zdejšího soudu akcentující zvýšenou odpovědnost chovatelů zvláště chráněných živočichů na znalost předpisů a kontrolu exemplářů (viz citovaný rozsudek č. j. 4 As 79/2013 - 43).

[47] Pokud jde o námitku nesprávné interpretace stanoviska rakouského výkonného orgánu CITES, i s tou se městský soud řádně a podrobně vypořádal na straně 32 svého rozsudku. Za liché považuje Nejvyšší správní soud tvrzení stěžovatele, že správní orgány rozhodovaly na základě nejednoznačných informací, neboť, jak uvedl městský soud, v předmětném stanovisku je sděleno, že úřad nedisponuje informacemi o přeznačování dotčených exemplářů, z čehož plyne, že změna značení exemplářů nebyla rakouskému orgánu ohlášena, a tudíž nelze předmětné exempláře považovat za řádně označené v souladu s právními předpisy. Jak uvedl zdejší soud v rozsudku č. j. 4 As 79/2013 - 43, „[b]yť se tyto předpisy mohou zdát velmi přísné a formalistické, z výše uvedených důvodů je nelze považovat za samoúčelné. Intenzita zájmu na ochraně ohrožených druhů pak odůvodňuje i přísné postihy porušení povinností osob chovajících chráněné živočichy včetně

pokračování

možnosti zabavení jedinců, u nichž jejich držitel není schopen prokázat jejich původ v souladu s právními předpisy.“

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[48] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že napadený rozsudek městského soudu je zákonný. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[49] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaný náhradu nákladů výslovně neuplatnil a Nejvyšší správní soud ani ze spisu neshledal, že by mu vznikly náklady překračující běžnou administrativní činnost. Soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 10. ledna 2019

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu